

Asia: VN/23654/2021

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle arkistolain ja Kansallisarkistosta annetun lain muuttamisesta/Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av arkivlagen och lagen om Riksarkivet

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

KEHA-keskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle arkistolain ja Kansallisarkistosta annetun lain muuttamisesta ja antaa seuraavan lausunnon:

Arkistolain uudistuksen tavoite on kannatettava. KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan voimassa olevan lain korjaamisen sijasta olisi voinut olla tarkoituksenmukaista tehdä myös kokonaan uusi arkistolaki. Arkistolain, julkisuuslain ja tiedonhallintalain yhteensovitus on erittäin tarpeellinen uudistus. Nykyinen arkistolaki ei sovellu nykyaikaiseen sähköiseen asiankäsittelyyn ja arkistointiin. Arkistolain uudistuksessa on kuitenkin paljon analogisen aineiston säilyttämiseen liittyviä kohtia ja digitaalinen asian käsittely ja säilytys jää vähemmälle.

Luonnoksessa tulisi kuvata miten arkistotoimija eroaa tiedonhallintayksiköstä ja mikä on arkistonmuodostajan ja arkistotoimijan ero. Arkistotoimija on jo yleisesti käytetty termi.

KEHA-keskus toivoo vielä annettavassa esityksessä selkeytetään eri toimijoiden rooleja, lähinnä arkistotoimijan ja Kansallisarkiston vastuisiin tiedonohjauksen hallinnassa ja arkistoinnissa. Tiedonhallintalautakunnan ja Kansallisarkiston vastuiden ja yhteistyön varmistaminen olisi tärkeää. Tiedonhallintalautakunnan säilytysjaosto voi antaa jo tällä hetkellä suosituksia säilytysajoista. KEHA-keskus esittää harkittavaksi, tulisiko tämä sisällyttää arkistolain uudistukseen, jotta vältetään päällekkäiseltä työltä.

Ehdotetun 8 §:n mukaan arkistotoimijan on haettava kaikille asiakirjoille seulontapäätöksen arkistoitavista asiakirjoista. Tätä kohtaa olisi syytä avata tarkemmin, koska viranomaisilla on jo voimassa olevia seulontapäätöksiä ja lisäksi tässä kohdassa tulisi erityisesti huomioida tiedonhallintalain ja tietosuojasetuksen vaatimukset henkilötietojen käsittelystä.

Ehdotetun 9 §:n mukaan viranomaisen on nimettävä arkistotoimen vastuuhenkilö, jolla on riittävä asiantuntija ja koulutus tehtävään. KEHA-keskus kiinnittää huomiota säännöksen tarpeellisuuteen, kun tehtävä kuuluu jo viranomaisen vastuulle. Esimerkiksi KEHA-keskus hoitaa keskitetysti ELY-keskusten ja TE-toimistojen asianhallintatehtävät, ja ehdotetun säännöksen perusteella jää epäselväksi nimeääkö jokainen ELY-keskus ja Te-toimisto oman arkistotoimen vastuuhenkilön vai voiko KEHA-keskus hoitaa tätä kootusti.

Metatietoja koskeva kohta tulisi olla vastaava mitä tiedonhallintalaissa.

SÄHKE 2 normi on jäämässä pois lakiuudistuksessa, mikä on hyvä asia. Epäselväksi jää, onko tulossa uusi normi tilalle vai miten suunnitelmallisuus huomioidaan tietojärjestelmien ja arkistoinnin suunnittelussa.

Katseluyhteyden avaaminen julkisiin asiakirjoihin on erittäin kannatettava tavoite.

Ehdotetun 8 §:n perustelut sivulla 61 ovat vaikeaselkoiset arkistointisuunnitelman osalta ja kaipaavat vielä selkeyttämistä.

Arkistointi -termi kaippaa vielä selkeyttämistä. Arkistointi tarkoittanee tässä yhteydessä arkistoitavien asiakirjojen siirtoa Kansallisarkistoon tai viranomaisen tekemää toimenpidettä, jolla asiakirja liitetään viranomaisen tietojärjestelmään?

Elinkaarimallia koskevaa kohtaa voisi tarkentaa, arkistolaki nimensä mukaan keskittyy asiakirjan arkistointiin ja mallissa pitäisi huomioida koko elinkaari. Arkistoitavien asiakirjojen metatiedot annetaan jo silloin kun asiakirjan laatiminen aloitetaan tietojärjestelmässä.

Arkistolain uudistuksesta järjestetty työpaja oli tarpeellinen ja sille toivotaan jatkoa kun lausuntopalauksella hallituksen esityksestä on käsitelty.

Korhonen Tiina
KEHA-keskus

Halonen Miikka
KEHA-keskus